

Utbildningsdepartementet
Ert dnr: U2025/00202

Yttrande: betänkandet *Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan* (SOU 2025:8)

Utbildningsdepartementet har inbjudit Örebro kommun att lämna yttrande över betänkandet *Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan* (SOU 2025:8). Nedan följer Örebro kommuns synpunkter.

Generella synpunkter

Betänkandet presenterar flera förslag som innebär möjligheter som kan leda till förbättringar i skolmiljön när det gäller trygghet och studiero, bland annat genom tydligare ansvarsfördelning och minskad administrativ arbetsbörda. Genom att ta bort dokumentationskrav, exempelvis vid utvisning av elever från klassrummet, kan lärare fokusera mer på undervisningen, vilket gynnar elevernas lärande. Ett införande av obligatoriska skolregler med tillhörande konsekvensplaner kan bidra till en enhetlig standard för beteende och disciplin, vilket främjar rättvisa och tydlighet för både elever och personal.

Samtidigt är det viktigt att beakta de utmaningar som förslagen medför och säkerställa en rättvis och effektiv tillämpning av de föreslagna åtgärderna. På ett övergripande plan anser Örebro kommun att det å ena sidan är positivt att lärare och rektorer får utökade befogenheter att ingripa mot elever för andra elevers säkerhet utan att riskera att anses kränka elever. Å andra sidan föreligger det en risk att skolans uppdrag att verka för elevers demokratiska fostran urholkas när elever får mindre inflytande över skolregler (och konsekvenser vid överträdelse av reglerna) samt när lärare inte ska vara skyldiga att dokumentera repressalier, som utvisning och kvarsittning. Detta kan bidra till en rättsosäkerhet för elever.

När det gäller brister i särskilt stöd, kränkande behandling och hög frånvaro är det frågor som skolpersonalen behöver arbeta med tillsammans med eleverna. Det är svårt att nå framgång i detta arbete om eleverna upprepat blir utvisade och avstängda. Dessutom är det viktigt att vara medveten om att striktare disciplinära åtgärder kan, om de inte tillämpas med omsorg, leda till att elever känner sig utpekade eller stigmatiserade, vilket kan påverka deras självkänsla och skolprestationer negativt.

Örebro kommun vill också understryka att införandet av nya skolregler och konsekvensplaner initialt kan innebära en ökad arbetsbelastning för skolledningen och personalen, eftersom det kräver tid och resurser för effektiv implementering.

Specifika synpunkter

Utvisning utan tidigare uppmaning

Det behöver förtydligas om detta endast ska tillämpas vid allvarlig händelse. Till detta kvarstår frågan om hur skolorna ska hantera tillsynen och tryggheten i korridoren om utvisade elever befinner sig där när undervisning pågår.

Ej dokumentationskrav vid utvisning och kvarsittning

Förslaget kan leda till en rättsosäkerhet för eleven. Det finns också en risk att denna form av repressalier ökar när det saknas krav på dokumentation. Det är inte heller möjligt att göra systematiska uppföljningar och utvärderingar om dokumentation saknas.

Längre tid för omplacering och akutskola

Förslaget ger skolorna bättre möjligheter till en planering för återgång, men det innebär också ökade risker för utanförskap för eleven.

Fler och längre avstängningar

Förslaget innebär risk för att eleven lättare involveras i kriminella miljöer som i sin tur kan innebära ökad frånvaro och utanförskap.

Farliga elever ej tillträde till skolan

Förslaget kan innebära trygghet och studiero för de elever och lärare som befinner sig i skolan. För den elev som har fått den disciplinära åtgärden distans- eller fjärrundervisning kan det medföra en risk att eleven inte deltar i undervisningen och lättare involveras i kriminella miljöer. Risker för individen behöver vägas mot vinsten för skolan.

Skolregler och förväntansdokument

Örebro kommun är positiv till förslaget, men i och med att reglerna endast ska förankras hos eleverna ställer vi oss frågande till att elevernas medverkan är borttaget. Med begränsat (eller obefintligt) inflytande och delaktighet riskerar elevernas motivation att följa reglerna att försvagas. Detsamma gäller framtagande av konsekvenser vid bristande regelefterlevnad samt förväntansdokument. Utan elevinflytande riskerar det att bli dokument som inte efterlevs.

Nationellt frånvaroregister

Örebro kommun är positiv till förslaget. Det är bra med en gemensam reglering av vad som är giltig respektive ogiltig frånvaro. Registret kommer att vara en viktig komponent i skolans dialog med vårdnadshavare utifrån deras ansvar att möjliggöra att eleven tar sig till skolan.

John Johansson (S)
Kommunstyrelsens ordförande
Örebro kommun